

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A L'ESPAI PÚBLIC (ÚS DE L'ESPAI PÚBLIC) I AL DRET AL MEDI AMBIENT (NETEJA I GESTIÓ DE RESIDUS)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

El 30 de març de 2022, la ciutadana va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què manifestava que hi havia motocicletes estacionades constantment en la vorera del carrer de la Mare de Déu del Port (cantonada amb el carrer dels Alts Forns). La persona promotora de la queixa també assenyalava que aquest estacionament de motocicletes impossibilitava la mobilitat de les persones vianants i limitava les tasques de neteja, cosa que provocava que aquella vorera estigués cada cop més bruta.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Examinat el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se **al Districte de Sants-Montjuïc i a l'Àrea de Seguretat i Prevenció** per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

En data 22 de juliol de 2022, es va sol·licitar a aquests organismes la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Així mateix, atès que són diverses les queixes que aquesta Sindicatura ha rebut en relació amb l'estacionament indegut de motocicletes en les voreres, també s'han tingut en compte els informes tècnics d'un altre expedient de queixa.

Resposta dels òrgans afectats

En dates 22 d'agost i 25 de novembre de 2022, respectivament, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada.

1. Informe de l'Àrea de Seguretat i Prevenció

- a) Estacionament de motocicletes en vorera al carrer de la Mare de Déu del Port:
- En l'últim any consta una única trucada al Mycuts, el dia 21 d'abril de 2022, per vehicle estacionat dificultant el trànsit de vianants.
 - Consten dues queixes IRIS, una per manca de neteja i una altra per vehicles mal estacionats.
 - En resposta als vehicles mal estacionats, s'informa que la queixa es trasllada per fer-ne un seguiment. Atenent la normativa vigent, cal afegir que es pot estacionar una motocicleta en vorera si es deixen 3 metres per al pas de vianants.
 - L'Equip de Policia de Barri (EPB) té coneixement de la problemàtica. L'any 2020 es va fer un seguiment per part de l'EPB mentre es duïen a terme reparacions de façanes amb la bastida d'un edifici de la zona. Es va actuar en diferents ocasions, denunciant i activant la grua per a motos mal estacionades.
 - El dia 1 de desembre de 2020 es van fer sis denúncies pel codi 1084 - Estacionar una motocicleta o un ciclomotor a la calçada ocupant una amplada superior a 1,50 m o no fer-ho en semi bateria.
 - El dia 4 de desembre de 2020 es va donar per acabat el seguiment perquè no es va localitzar cap infracció al lloc.
 - Es fa constar que aquesta problemàtica no s'ha tractat a cap Consell de Barri.
- b) Brutícia del carrer: La problemàtica de la brutícia que hi ha a la zona es deriva de dos locals ocupats al costat d'aquest punt. La Regidoria del Districte té coneixement dels locals ocupats i de la seva problemàtica.

2. Informe del Districte de Sants-Montjuïc

- a) Estacionament de motocicletes en vorera al carrer de la Mare de Déu del Port,:
- L'emplaçament assenyalat no ha format part de la dotzena ni tretzena campanya de motos en vorera. En aquesta vorera, com que té una amplada superior a 3 metres, la normativa permet aparcar-hi en cordó, no en bateria, com estacionen algunes motos. Hi ha una zona d'aparcament de motos al carrer dels Alts Forns, molt propera al carrer de la Mare de Déu de Port, però els conductors de motocicletes no s'hi desplacen tot i haver-hi lloc disponible. Per una banda, Mobilitat està valorant treure alguna plaça d'aparcament de cotxe per ubicar motos en calçada a l'entorn. Per altra banda, la Guàrdia Urbana farà una campanya informativa durant una setmana i a continuació començarà a sancionar la indisciplina en l'estacionament.

- b) Brutícia del carrer: Els equips de neteja podran fer millor la seva feina tan aviat com se solucioni el problema de la indisciplina d'aparcament en aquest punt.

CONSIDERACIONS

1. Estat de neteja del carrer

La Carta de drets i deures de Barcelona preveu en l'article 31 el dret de la ciutadania a un medi ambient de qualitat, un entorn urbà sostenible i un **hàbitat lliure de residus**.

Així mateix, l'article XVIII de la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat recull el dret al medi ambient i preveu el compromís de les ciutats signatàries de defensar, entre altres, polítiques de gestió, reciclatge, reutilització i recuperació dels residus, així com d'executar totes les accions necessàries perquè la ciutadania apreïï, sense degradar-lo, el paisatge que envolta i configura la ciutat.

També l'article 26.1.a) de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local, estableix la recollida de residus i la neteja viària com a un dels serveis mínims que ha de prestar qualsevol ajuntament.

D'acord amb les manifestacions de la interessada i les respostes tant per part del Districte de Sants-Montjuïc com de l'Àrea de Seguretat i Prevenció, sembla acreditat que **l'estat de neteja d'aquest tram de carrer és deficient**.

No obstant això, crida l'atenció les diferents versions de l'origen de la brutícia, perquè si bé l'Àrea de Seguretat i Prevenció apunta a una situació d'ocupació d'uns locals contigus, el Districte de Sants-Montjuïc assenyala com a causa únicament la presència indeguda de motocicletes en vorera.

D'acord amb l'article 3 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic, les administracions públiques serveixen amb objectivitat els interessos generals i actuen d'acord amb els principis d'eficàcia, jerarquia, descentralització, desconcentració i coordinació, amb submissió plena a l'ordenament jurídic. Així mateix, han de respectar en la seva actuació i en les seves relacions, entre d'altres, el principi de servei efectiu als ciutadans: eficàcia en el compliment dels objectius fixats i **cooperació, col·laboració i coordinació** entre les administracions públiques.

En el present cas, queda palès el diferent diagnòstic de la situació per part de Guàrdia Urbana, per una banda, i pels serveis de Districte, per l'altra.

No obstant l'anterior, es valora positivament l'esforç de coordinació involucrant també l'Àrea de Mobilitat que, segons informa el districte:

"està valorant treure alguna plaça d'aparcament de cotxe per ubicar motos en calçada a l'entorn. Addicionalment, la Guàrdia Urbana farà una campanya informativa durant una setmana i a continuació ja començarà a sancionar la indisciplina en l'estacionament."

2. Estacionament de motocicletes en vorera i competència sancionadora

L'article 40 de l'Ordenança de circulació de vehicles i vianants (OCVV) estableix que, quan no hi hagi la possibilitat d'aparcar a la calçada i sempre que no hi hagi una senyalització específica que ho prohibeixi, sí que **és permès** estacionar en la vorera amb subjecció a les condicions següents:

- Si la vorera fa entre 3 i 6 metres d'amplada, es pot aparcar en paral·lel a la vorera (a un mínim de 0,5 metres del límit de la vorada) i entre els escocells, sense entorpir el pas de sortides de pàrquings, papereres, contenidors i a un mínim de 2 metres dels passos de vianants i les parades d'autobús, i deixant 3 metres lliures de pas per als vianants.
- Si la vorera fa més de 6 metres, es pot aparcar en semibateria, sempre que hi hagi més de 3 metres lliures de pas.
- No es pot aparcar en voreres de menys de 3 metres.
- Les voreres en carrers de plataforma única es consideren com una vorera d'un carrer segregat; per tant, si no fan més de 3 metres, tampoc no s'hi pot aparcar.

D'acord amb la informació facilitada per l'Àrea de Seguretat i Prevenció, la competència en **matèria sancionadora** i de control de la normativa està distribuïda entre Barcelona de Serveis Municipals (B:SM) i la Guàrdia Urbana de la manera següent:

- Amb caràcter general, B:SM és l'ens que exerceix principalment la competència controladora i sancionadora de les infraccions per mal estacionament en la vorera.
- Addicionalment, qualsevol patrulla de la Guàrdia Urbana pot sancionar per iniciativa pròpia en el cas d'observar una infracció que requereixi ser denunciada.
- Durant els primers quinze dies des de l'inici de les campanyes informatives "Ciutat de vianants", la Guàrdia Urbana té encomanada la tasca d'informar els motoristes sobre l'estacionament de motocicletes i de la imposició de les primeres sancions.

Des de l'any 2016 s'han imposat més de 74.000 sancions per mal estacionament.

3. Projecte “Ciutat de vianants”

A continuació, s'exposen les accions que l'Ajuntament ha dut a terme amb l'objectiu d'alliberar les voreres de motocicletes, més enllà del règim sancionador. Aquesta informació ha estat extreta d'un altre expedient de queixa. En concret, de l'informe de l'Àrea de Prevenció i Seguretat i del de la Gerència de Mobilitat i Infraestructures.

- a) **Campanya de comunicació “Ciutat de vianants”**: es reforça la comunicació amb els motoristes i se'ls explica la normativa sobre l'estacionament de motocicletes amb la col·laboració d'informadors, el repartiment de fulletons informatius a la ciutadania, la publicació de notes de premsa i la difusió de la normativa a les xarxes socials.

Des de l'any 2018 fins a l'actualitat, s'han fet tretze campanyes informatives (l'última el gener de 2023) a pràcticament tots els districtes de la ciutat, totes elles associades a les actuacions b) i c) descrites a sota. L'any 2018 es van dur a terme sis campanyes informatives: tres l'any 2020, dues l'any 2021, una el 2022 i una altra el 2023.

https://www.barcelona.cat/mobilitat/sites/default/files/documentacio/flyer_motos-voreres_interactiu.pdf
https://www.barcelona.cat/mobilitat/sites/default/files/documents/guia_mobilitat_25_02_19.pdf

El fulletó informa de l'ús de les voreres per a vianants i de la normativa per estacionar correctament la motocicleta, així com de les prohibicions que recull l'OCVV.

En tots els casos, la campanya s'estructura en tres fases:

- i. Una fase d'informadors, en la qual la funció dels informadors és donar a conèixer la campanya a motoristes i ciutadans, repartint en mà un fulletó informatiu sobre la normativa d'estacionament per a motos i responent les qüestions que els plantegin els ciutadans sobre la normativa, l'estacionament, les sancions, els descomptes, etc.
 - ii. Una segona fase d'avísos de la Guàrdia Urbana advertint de la imminència de sancions si no es retira el vehicle. Això coincideix amb un període inicial de gratuïtat d'estacionament de les motos en aparcaments soterrats propers a la zona.
 - iii. Una tercera fase en la qual es procedeix a sancionar i retirar els vehicles mal aparcats.
- b) **Foment de l'estacionament de motos en calçada i augment de voreres de més de 3 metres on específicament s'implanta la prohibició d'estacionament**: S'incrementa l'oferta de places d'estacionament de motos en calçada amb accions

com l'ampliació de l'Àrea Verda a la ciutat, així com amb la majoria d'actuacions de pacificació de la ciutat que s'estan duent a terme, com el Protegim Escoles. Totes aquestes actuacions van acompanyades de la prohibició explícita de l'estacionament (voreres de més de 3 metres), i la creació de places d'estacionament en calçada. Així mateix, també s'estableix la prohibició específica d'estacionar en vorera quan es creen nous cordons de serveis, que principalment es destinen a aparcaments de moto i DUM (Distribució Urbana de Mercaderies).

Amb l'objectiu de fer un ús més eficient de l'espai de la ciutat destinat a serveis i estacionament, també de l'estacionament de motos, s'està fent en determinats espais de la ciutat una prova pilot innovadora de places compartides. L'objectiu és analitzar la viabilitat d'una nova modalitat d'utilització flexible de les places de Distribució Urbana de Mercaderies (DUM), taxis, places d'estacionament de moto o de cotxe, etc., que permetria diferents usos d'un mateix espai en funció de l'horari, optimitzant així l'aprofitament de l'espai de la ciutat, fomentant els usos en el seu espai adequat i prioritant els usos per a residents. Així, per exemple, un espai destinat a la distribució urbana de mercaderies en horari diürn podria ser utilitzat com estacionament de motos en calçada en horari nocturn.

- c) **Foment de l'estacionament de motos en aparcaments soterrats:** Simultàniament a les accions anteriors, s'incentiva l'aparcament fora de la calçada amb l'oferta de places d'estacionament per a motos amb períodes de gratuïtat, descomptes i ofertes especials en aparcaments soterrats de la ciutat.

4. Dades sobre la motocicleta a la ciutat de Barcelona

L'Àrea de Mobilitat ha informat de les següents dades respecte de l'ús de la motocicleta a la ciutat:

- Actualment hi ha unes 82.643 places d'estacionament per a motos senyalitzades a la via pública, sumant-hi les senyalitzades en vorera i en calçada. Des de 2019 s'ha incrementat en 8.534 el nombre de places en calçada; actualment s'arriba, per tant, a les 77.899 places. La xifra suposa un increment del 12,3% en els darrers dos anys. Avui en dia encara hi ha 4.744 places d'aparcaments en vorera, tot i que l'objectiu és anar-les baixant a calçada de manera progressiva.
- D'acord amb les línies d'actuació del Pla de la moto, es preveu que el nombre d'aparcaments de moto en superfície a la ciutat per a l'any 2024 superarà les 90.000 places i que la superfície destinada a l'estacionament en superfície superarà els 180.000 m². La superfície mínima per a cada plaça de moto és de 2 m².

- El parc de vehicles (motocicletes + ciclomotors) censats a Barcelona l'any 2021 és d'uns 270.000, un 33% del total de vehicles (font: Dept. d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona). El nombre de desplaçaments diaris en moto + ciclomotor per a l'any 2021 s'estima en 420.000, un 6,7% del total de desplaçaments (font: EMEF). L'any 2021, un 15,5% del parc circulant de vehicles a la ciutat eren motos (font: Direcció de Serveis de Mobilitat a partir de les càmeres de la ZBE).
- Associat a cadascuna de les campanyes "Ciutat de vianants", es comptabilitza el nombre de motos que s'estacionen en vorera de forma indeguda incomplint la normativa, tant en l'àmbit en el qual es du a terme la campanya com en l'entorn més immediat, i alhora s'incrementa el nombre de places disponibles per a l'estacionament de motos en calçada. Un cop creades les noves places d'estacionament en calçada i s'ha reforçat i millorat la senyalització, es va fer un nou comptatge i, en la globalitat, el nombre d'incompliments per estacionaments en vorera s'ha reduït en més del 25%.

Les associacions Catalunya Camina, entitat defensora dels drets de les persones vianants, i Eixample Respira, plataforma veïnal que reivindica la millora de la qualitat ambiental, han impulsat l'"**Estudi d'aparcament de motos a Barcelona - On i com aparquen?**". És un estudi de camp publicat el 21 de juny de 2022 en el qual es va fer un recompte de motocicletes a diversos punts de la ciutat (en total 30 quilòmetres). En destaquen els resultats següents:

- 6.500 motocicletes estacionades: 2.900 en calçada i 3.600 en vorera. Del total, més del 84% estaven mal estacionades.
- Del total de motocicletes, només 251 (3,8%) eren de préstec (*sharing*) i la majoria d'aquestes estaven ben estacionades.

<https://www.catalunyacamina.org/index.php/2022/06/20/estudi-daparcament-de-motos-a-barcelona-on-i-com-aparquen/#more-1841>

5. Conclusions

De l'estudi de la present queixa, aquesta Sindicatura considera que hi ha suficients dades per admetre que la ciutat pateix un excés de motocicletes estacionades en vorera, i massa sovint ho fan infringint la normativa. La presència de motocicletes en les voreres resta espai públic a les persones vianants, que són les usuàries naturals.

Ara bé, és evident que l'Ajuntament de Barcelona no té els mitjans per sancionar exhaustivament tots els casos d'estacionament indegut i tampoc no seria la solució idònia a llarg termini, atès l'elevat nombre de motocicletes existent a la ciutat. L'objectiu final és que tota la ciutadania, incloses les persones motoristes que també són vianants, caminem plegades cap a l'objectiu comú de gaudir del dret col·lectiu a

una mobilitat urbana sostenible, saludable i eficient que millori la qualitat de vida de les persones.

Per això, malgrat constatar-se la presència irregular de motocicletes en vorera, aquesta Sindicatura valora positivament l'estratègia de ciutat de l'Ajuntament de Barcelona de combinar mesures de diversa naturalesa, sense centrar-se únicament en les sancions (necessàries i eficaces com a mesura dissuasiva), sinó també en la pedagogia (campanyes de comunicació), en l'augment de zones amb prohibició específica d'estacionament de motos, en l'augment de places d'estacionament en calçada i en l'oferiment de places en aparcaments soterrats.

Pel que fa al tram concret del carrer de la Mare de Déu del Port, d'acord amb l'informe del districte de Sants-Montjuïc, queda acreditat que l'Àrea de Mobilitat, el Districte i la Guàrdia Urbana estan treballant per implementar diverses actuacions com les exposades en el paràgraf anterior que alliberaran espai en aquesta vorera. Des d'aquesta Sindicatura, estarem amatents al desenvolupament de les accions que es duiguin a terme per resoldre el problema.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas:

- Pel que fa a la neteja deficient del carrer de la Mare de Déu del Port, núm. 279, **l'actuació de l'Àrea d'Ecologia Urbana, mitjançant l'empresa prestatària del servei de neteja al Districte de Sants-Montjuïc, no ha estat ajustada a dret**, ja que no ha donat compliment a les obligacions que li imposa l'article 26.1.a) de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local, en relació amb la neteja viària.
- Pel que fa a l'estacionament indegut de motocicletes en vorera, **l'actuació de l'Àrea de Seguretat i Prevenció, l'Àrea d'Ecologia Urbana i Barcelona de Serveis Municipals (B:SM) ha estat ajustada a dret, però no suficientment eficaç**, atès que aquesta problemàtica no sembla resolta.

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar al Districte de Sants-Montjuïc i a l'Àrea d'Ecologia Urbana** que analitzin conjuntament amb l'adjudicatària dels serveis de neteja d'aquest carrer la situació de brutícia al·legada i les possibles causes per elaborar un pla d'acció específic.

- **Recomanar a l'Àrea de Mobilitat, al Districte de Sants-Montjuïc i a l'Àrea de Seguretat i Prevenció** que avancin en el desplegament de les actuacions previstes en aquest tram de carrer per alliberar espai en la vorera (d'acord amb el que s'exposa en l'informe del districte de Sants-Montjuïc de 25 de novembre de 2022).
- **Recordar a l'Àrea de Seguretat i Prevenció i a Barcelona Serveis Municipals (B:SM)** que, dins l'àmbit de les seves respectives competències, tenen l'obligació de fer complir la normativa aplicable a l'estacionament de motocicletes en vorera.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.